

IZEN SINTAGMA

1. Alderdi fonologiko eta ortografikoa
 - Puntuazio markak
 - Maileguen idazkera
 - Hitz elkartuen idazkera
 - Laburtzapenak: siglak eta laburdurak eta ehunekoak
 - Ortografia: bereiziki “h” eta “a” itsatsia.
 - Onomastika: herritarren, hizkuntzen eta herrien izenak
2. Izenak, deklinabidea eta galdetzaileak
 - deklinabidea
 - Adlatibo bukatuzkoa , NORENGANAINO (*ginonarenganaino, haurrenganaino...*)
 - partitiboa baiezko esaldietan (azken partiduan joko onik ikusi dugu)
 - birdeklinabidea:
 - NORAINOKO (*heriotzarainoko sufrimendua...*)
 - NONDIKO (*nondiko geziak, ezkerretiko kamioia...*)
 - NOREKIKO (*zurekiko negozioak, harekikoak bukatu...*)
 - NORENTZAKO (*amarentzako loreak...*)
 - NORENGANAKO (*zureganako maitasuna...*)
 - NORENGANDIKO (“Guru” *harengandiko ikasketek eragin handia izan dute...*)
 - NONGO /NOREN + deklinabidea (*elizakoari / elizarenari...*)
 - Izen bakunak, eratorriak eta konposatuak bereizi (*etxe / dirutza / liburu-denda...*)
 - Jeneroa (*zaldia / behorra, alkatea / alkatea, tonto / tuntuna...*)
3. Izenordainak
 - Izenordain zehaztugabeak:
 - *nehor, deus (ere)*
 - *bakoitza, beste*
 - Bihurkariak: *neure artean, berekin, beretzat...*
 - Elkarkariak: *elkar, elkarri, elkarrekin, elkarren ondoan, elkarren berri, elkarren zain, elkarrekiko, bata bestea (batak besteari laguntza handia eman diote, batak nahi du, baina besteak ez); biak ala biak...*
4. Determinatzaileak eta erakusleak
 - Erakusle indartuak: *hura eta beraren erabilera bereizi;*...)
 - Zenbatzaile zehaztuak:
 - eragiketa matematikoak: (*batuketa, biderketa...gehi, ken, berdin...*)
 - Zenbatzaile zehaztugabeak: *franko, hainbat, honenbeste, horrenbeste, hainbeste*
5. Adjektiboak eta adberbioak
 - Graduatzaileak: *sobera, txit, izugarri, ikaragarri, arras, guztiz, arrunt, franko, lar, sobera, samar, pixka bat eta samar bereizi (ekarri ur pixka bat gehiago, zoaz harantzago, garesti samarra da)*
 - Atzizki graduatzaileak: *--xe, (iltze hori sartuxe dago...)*
 - Aditz-partizipio deklinatua: *asmatua, asmatuari*; *erreta eta erreak bereizi (oilasko errea, oilaskoa erreta dago...)*
 - Modu aditzondoak: *edonola, nolanahi, nolabait, oinutsik eta gisakoak, blai, kili-kolo, hala-nola, orobat, sekulako*
 - Denbora aditzondoak: *maiztasuna: hiru urtean behin, ,*
 - Iritzi aditzondoak: *gure aburuz, ageri denez*
6. Postposizioak
 - NOR edo partitiboa eskatzen dutenak: *dirurik ezean*
 - NOREN eskatzen dutenak: *aitzin, barne, barren, menpe, bizkar, kasa, ,*
 - NON eskatzen dutenak: *gaindi, barrena*
 - NONDIK eskatzen dutenak: *at, landa*
 - Aditzaren ondoko partikulak: *gutxienez, beharrean*
 - ZEREZ eskatzen dutenak: *bestalde, gain (mugaz bestaldean, diruaz gain...*

-
- 7. Hitz sortaileak
 - Atzizkiak
 - -dura (ehundura...)
 - -go (etsaigo...)
 - -gune (industriagune...)
 - -kera (ikusker...)
 - -kizun (ikuskizun...),
 - -oro (aldioro...)
 - -ska (gorrisk...)
 - -xe (handixe...)
 - Aurizkiak:
 - aurre-, (aurrekontu...)
 - Mailegu hitzak. Idazkera, aldaketa fonetikoak...

ADITZA

1. Aditzaren ezaugarriak
2. Indikatiboko orainaldia
 - NOR-NORI trinkoak: ibili (dabilkio...), joan (doakio...),
 - NOR-NORK: trinkoak: jardun (dihardugu...)eroan (daroa...)
3. Indikatiboko lehenaldia
 - NOR: eta trinkoak: etzan (zetzan)
 - NOR-NORK eta trinkoak: iraun (zirauen), erabili (zerabilen, zerabilten...)
 - NOR-NORI eta trinkoak: ibili (zebilkion...), joan (zihoakion...), egon (zegokion...) jario (zeriola)
4. Baldintzazko adizkiak
 - NOR alegiazkoa: trinkoak: ibili (balebil, lebilke...) , etorri (baletor, letorke...
5. Agintera
 - NOR-NORI-NORK ukan (iezaiozu, iezazkidazu forma guztiak...)
6. Ahalezko adizkiak
 - NOR-NORK ukan lehen eta alegiazkoa (pertsone guztiak... nintzakezun, nintzakezu...)
 - ZER-NORI-NORK lehen eta alegiazkoa (niezaiokeen, niezaioke...)
7. Subjuntiboa
 - NOR lehenaldia izan: (nendin...)
 - NOR-NORK lehenaldia ukan (nezan...gaitzaten, gintzaten...)
 - NOR-NORI orainaldia eta lehenaldia (*dakidan, zekidan...*)
 - NOR-NORI-NORK lehenaldia (ziezaioten...)
8. Aditz-lokuzioak
9. Aspektua
10. Aditz-izena
 - -tzeraino, tzerainoko (*hiltzeraino estutu, lehertzeraino barre egin...*)
11. Bestelako aditzak:
 - Aditz eragileak: behartu, eragin (eginarazi diote, barre eragin dio...)
 - Pasiboa: partizipioa + A deklinatua (etorria, etorriak, etorriari...)
 - Hika tratamendua
 - Aditz multzoko partikula modalak: bide(jakin bide genuen), ei, omen (herri hartan gizon petrala bizi omen zen)
 - nori eskatzen duten aditzak
 - Hitanoa: erregistro ezberdinak (ulermen mailan)

SINTAXIA

1. Joskera
2. Perpaus elkartua eta juntagailuak
 - Emendiozkoak:
 - ez bakarrik (ez bakarrik....ere), (ez bakarrik kafea, tostadak ere hartu zituen...)
 - Hautakariak:
 - Edota (Andonik esan du bilerara etorriko dela edota, bestela, telefonoz joko digula)
3. Lokailuak
 - Emendiozkoak:
 - bestalde, halaber, (herriko plaza handia da. Ederra, bestalde. / Ederra, halaber. Halaber, 6000 euro eskuratu zuen. Orobat, 6000 euro eskuratu zuen.)
 - bederen, behinik behin (gu bederen / behinik behin joango gara.)
 - Hautakariak:
 - osterantzean, (eskerrak etorri zaren, osterantzean...)
 - gainerakoan, (Los Angeles hiri zaratsua da, gainerakoan oso atsegina)
 - Aurkaritzakoak:
 - aitzitik (ez egin gogor kontrarioari, aitzitik, saiatu haren ikuspuntua ulertzen),
 - Alta (edariez ez dut ezer esan; alta, edanak ditut trago batzuk.); alabaina (ez da oso hizlari ona, alabaina, ez da isiltzen),
 - dena den, (polita da, dena den, ez zait gustatzen...)
 - haatik / hargatik, horratik / horregatik, (hau ez da, horregatik, ohitura ona)
 - guztiarekin ere, (Guztiarekin ere, ezin dugu aipatu gabe utzi...); zernahi gisa (**Zernahi gisa**, gorria magenta eta horia nahastuz lor daiteke); nolanahi den (Nolanahi ere, ez dira gustura joango); edozelan ere...
 - Ondoriozkoak:
 - hortaz (dirua ez zaio falta, hortaz, lagunak ere ez),
 - honenbestez, horrenbestez, hainbestez (Base horren molekula ez daude erabat disoziatuta, eta **horrenbestez** disoluzioan amonio...)
 - halatan, hala
 - kausazkoak
 - hain zuzen ere
 - Testu antolatzaileak:
 - arestian esandakoa,
 - dagokionez, (lehenengo puntuari dagokionez esan behar dut...)
 - hori gutxi balitz bezala, (Eta **hori gutxi balitz bezala**, haurdunaldian *arazoren bat edo beste* izan zuela onartu du)
 - demagun (eman dezagun) (Demagun etxebizitza merkea aurkitzen dugula....)
4. Menderakuntza
 - Adierazpen perpausak (konpletiboak):
 - -(e)na, (egia da oso pozik dagoena)
 - ezen... -(e)la / -(e)n, (ETB-k dio ezen bihar eguraldi ona egingo duela)
 - nola...-(e)n, (ikusiko duzu nola ez den horrela gertatzen)
 - horra non..., (horra non desagertu diren gure kezka guztiak)
 - bait, (harrigarria da ez baituzu halakorik sekula ikusi)
 - ezen... -(e)la / -(e)n, (ETB-k dio ezen bihar eguraldi ona egingo duela)
 - Galde perpausak (zehir galdera):
 - -(e)netz, (ez dakit etorri denentz)
 - Harridura perpausak:
 - eskerrak ...-n!, (eskerrak zu hemen zaren, bestela!)
 - beharrik ... -n!(beharrik ez den nagusia agertu!)

- Perpaus erlatiboak:
 - -(r)iko, (ikasleek antolaturiko festan)
 - zein erlatiboak, non... bait--(e)n, (Lizarrako festak, zeinetan emaztea ezagutu bainuen, oso festa onak dira,)
 - bait erlatiboak; (gizon bati gertatu zaio, hura ere ez baita guti harritu orduan, galdeiozu neska horri, ate ondoan baita)
 - Korrelaziozko perpausak: Non eta baita musika, han ari da dantzan.)
- Konparaziozkoak:
 - Berdintasuna:
 - bezainbat/ (zuk adina urte ditu; hauetarik nahi adina ekarri),
 - adinako, (nesken futbolari ez zaio behar adinako garrantzirik eman)
 - konparazio erromanikoa:
 - hain... nola...bait / -eN (ez zara hain ona izan, nola baitzen zure laguna)
 - nola...hala, zenbat...hainbat (zenbat aldiz eskatu genion, hainbat aldiz ukatu zigun);
- Baldintza perpausak:
 - ezik, (legea bete ezik, ezin dira aurkeztu)
 - -t(z)ekotan.(joatekotan, abisatu)
 - non eta ez...
- Denborazkoak.
 - Aldiberekotasuna:
 - -(e)la, -(e)larik, (mutil gaztea zela alai bizi zen gurasoekin)
 - -(e)neko (partida amaitzen zuteneko /zutenerako hasten zen beste bat),
 - bezain laster /azkar/fite/agudo, eta berehala (baimena dudan bezain laster joango naiz; etorri eta berehala joan da)
 - -etan (etortzen zarenetan, alaitzen nauzu)
 - - aldiro (etortzen zaren aldiro alaitzen nauzu...)
 - Aurrekotasuna:
 - aitzin (patatak egosi aurretik...)
 - iraupena adieraztekoak:
 - -(e)no (bizi naizeno kantatuko dut)
 - -n artean (bizi naizen artean...)
- Modua eta neurria adierazteko perpausak:
 - -(e)n heinean, (ahal izan dugun neurrian / heinean egingo dugu)
 - e)n gisan, (zuk egin duzun gisan) -tako,/riko, moduan (esandako moduan egingo dugu)
 - -(e)n arabera, (estatistiken arabera gizonak emakumeek baino...)
 - ba-... bezala, (bera basamortuko azken kokakola balitz bezala ibiltzen da)
 - bailitza, bailiran, (basamortuko azken kokakola bailitza)
 - ahala, (jendea sartu ahala eseri zen)
- Helburuzkoak:
 - -(e)n+subjuntiboa, (errieta egin diete isilik egon daitezen)
- Kausazkoak:
 - -(e)la kausa/zio, (istripua dela kausa ez da etorri)
- Kontzesiboak:
 - -n arren (esan zenion arren ez zuen egin)
 - datorrena datorrela; dakiena dakiela...egiten duzuna egiten duzula berdin da.